

1. ΘΕΜΑ

Συμπληρωματικές προτάσεις με το *μήπως/μη(ν)*

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Τρέμει μην τον πιάσει η αστυνομία. Ανησυχούσα μήπως σου έφυγε το τελευταίο λεωφορείο. Φυλάγεται μην αρρωστήσει. Έχει ανησυχία μην τον δουν οι γονείς του. Πάρε μέτρα μη σε παρασύρουν τα νερά του ποταμού.

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Γ, Δ ΚΕΓ, 1, 2, 3 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Αντικείμενα

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

Φοβάμαι μήπως να έρθει την ώρα που θα βλέπω την ταινία στην τηλεόραση. Τρέμω μήπως να μη μου κλέψουν τα λεφτά.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι προτάσεις που εισάγονται με τους συνδέσμους *μην* ή *μήπως* και σπανιότερα με το *να μη* λέγονται ενδοιαστικές και δηλώνουν ανησυχία ή ενδοιασμό (φόβο) μήπως γίνει κάτι ανεπιθύμητο ή κάτι δυσάρεστο ή μήπως δε γίνει κάτι το επιθυμητό. Ο σύνδεσμος *μη(ν)* σε αυτές τις προτάσεις δεν είναι αρνητικό μόριο:

Φοβάται μήπως δεν προλάβει το τρένο.

Κοίταξε μην κάνεις πάλι το ίδιο λάθος.

Πρόσεξε να μην το χάσεις.

Οι προτάσεις με το *μήπως/μη(ν)* μπορεί να συμπληρώνουν ρήματα, περιφράσεις ή ουσιαστικά και μπορεί να λειτουργούν ως:

- ✓ αντικείμενο ή
- ✓ επεξήγηση.

1) συμπληρωματικές προτάσεις με το *μήπως/μη(ν)* που λειτουργούν ως αντικείμενο

Οι προτάσεις που εισάγονται με το *μήπως/μη(ν)* λειτουργούν ως αντικείμενο και μπορεί να συμπληρώνουν:

α) ρήματα που δηλώνουν φόβο, όπως: ανησυχώ, τρέμω, τρομάζω, φοβάμαι κ.ά.

Ανησυχούσα μήπως σου φύγει το τελευταίο λεωφορείο.

Φοβάμαι μην έρθει την ώρα που θα βλέπω τον αγώνα στην τηλεόραση.

Τρέμω μήπως δε μου φτάσουν τα λεφτά.

β) ρήματα όπως: κοιτάζω, προσέχω, φυλάω, φυλάγομαι, υποπτεύομαι κ.ά.

Πρόσεξε μη σε κλέψουν.

Φυλάγομαι μην αρρωστήσω.

γ) περιφράσεις όπως: έχω ανησυχία, έχω φόβο, έχω υποψία κ.ά.

Είχα μια ανησυχία μήπως έχασα τα κλειδιά του σπιτιού.

Έχω φόβο μη σε χτυπήσει το ρεύμα.

Έχω υποψία μήπως έπαθε κάτι.

2) συμπληρωματικές προτάσεις με το μήπως/μη(ν) που λειτουργούν ως επεξήγηση

Οι προτάσεις που εισάγονται με το μήπως/μη(ν) και λειτουργούν ως επεξήγηση συμπληρώνουν ουσιαστικά τα οποία έχουν συγγενική σημασία με τα ρήματα που έχουμε ήδη αναφέρει παραπάνω, όπως: αγωνία, ανησυχία, τρόμος, υποψία, φόβος κ.ά., ή αντωνυμίες αόριστες ή δεικτικές, συνήθως ουδέτερου γένους, όπως: αυτό, εκείνο, ένα, τούτο κτλ.

Ζούσε καθημερινά με την ίδια αγωνία, μήπως το μάθει το αφεντικό του.

Ένα μόνο τον βασάνιζε, μη δεν έχει χρήματα να πληρώσει το νοίκι.

- Σε μερικές περιπτώσεις η συμπληρωματική πρόταση με το μήπως/μη(ν) μπορεί να λειτουργήσει και ως υποκείμενο. Όπως:

Τον ανησυχεί μην αργήσει στη δουλειά. (η καθυστέρηση στη δουλειά)

- Οι συμπληρωματικές προτάσεις που εισάγονται με το μήπως/μη(ν) εκφέρονται:

α) συνήθως στην υποτακτική:

Πρόσεχε μη σε πιάσουν.

Φοβάται μήπως αρρωστήσει.

β) αλλά και με οριστική:

Ανησυχούσε μήπως τον κορόιδευε.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Οι διστακτικοί σύνδεσμοι μήπως/μη(ν) εισάγουν συμπληρωματικές προτάσεις οι οποίες μπορεί να λειτουργούν ως αντικείμενο του ρήματος ή ως επεξήγηση (Ανησυχούσα μήπως χάσεις το τελευταίο λεωφορείο. Ένα μόνο τον βασάνιζε, μη δε γράψει καλά στο διαγώνισμα των μαθηματικών.) Στόχος μας είναι να καταλάβουν οι μαθητές το συντακτικό ρόλο μιας συμπληρωματικής πρότασης με το μήπως/μη(ν). Ο διδάσκων μπορεί να ξεκινήσει τη διδασκαλία του με πολύ απλά παραδείγματα στα οποία μια συμπληρωματική πρόταση που εισάγεται με το μήπως/μη(ν) έχει θέση αντικειμένου και να προχωρήσει στη συνέχεια σε αυτές που λειτουργούν ως επεξήγηση.

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΓΓ31: Συμπληρωματικές προτάσεις με συμπληρωματικό δείκτη *ότι/πως*

ΓΓ32: Συμπληρωματικές προτάσεις με *να*-πρόταση

ΓΓ33: Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις

ΓΓ35: Συμπληρωματικές προτάσεις με το *που* (γεγονοτικές)

ΓΓ36: Ουσιαστικοποιημένες προτάσεις

ΓΓ40: Όψη του ρήματος

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 468.